

Prof. dr hab., dr h.c. Robert Traba
Instytut Studiów Politycznych
Polskiej Akademii Nauk
trabarob@gmail.com
ORCID
<https://orcid.org/0000-0002-8229-4342>

Szanowni Państwo,
Koleżanki i Koledzy,

na ręce Pana Profesora Jana Ostrowskiego składam podziękowanie za przyznanie Nagrody Polskiej Akademii Umiejętności za najlepszy podręcznik serii „Europa. Nasza historia”. To jest pierwsze wyróżnienie w Polsce, które otrzymuje podręcznik, cztery lata po ukazaniu się ostatniego tomu w roku 2020. W tak uroczystej chwili nie chcę komentować okresu niebytu podręcznika w praktyce szkolnej, nieobecności, również w przestrzeni publicznej.

Dla mnie osobiście dzisiejsza uroczystość ma dodatkowe znaczenie, ponieważ wspólnie z moim niemieckim kolegą – prof. Michaeliem Müllerem – przez 12 lat kierowaliśmy procesem powstawania podręcznika. Z pozoru tylko jest to długi okres, bowiem „Europa. Nasza historia” nie jest wyłącznie szkolnym podręcznikiem. Jest także, a może przede wszystkim **wielkim bilateralnym projektem stwarzania niemożliwego możliwym**. Mam na myśli fakt, że napisali go we wzajemnym, czasami niełatwym dialogu, polscy i niemieccy historycy i dydaktycy historii.

Gdy w 2006 roku ukazał się w kooperacji francusko-niemieckiej pierwszy na świecie bilateralny podręcznik, wybitny socjolog kultury, profesor Wolf Lepenies, powiedział, że prawdziwie przełomowe wydarzenie nastąpi, gdy „może w dalekiej [nieokreślonej] przyszłości” powstanie podręcznik polsko-niemiecki, bo to będzie dopiero **znak wspólnej dialogicznej Europy**. Z niedowierzaniem patrzyli na rozwój projektu polsko-niemieckiego nasi koledzy w ciągle skłóconej Azji Wschodniej, głównie Japonii i Korei Południowej.

Rzeczywiście, realia ostatnich 200 lat polsko-niemieckiej historii, kolonialny wyzysk, wojny, niemiecka okupacja wydawały się świadczyć przeciwko wspólnemu projektowi pisania historii. A jednak udało się! Bez dialogu zapoczątkowanego jeszcze w Europie podzielonej „żelazną kurtyną”, dorobku Wspólnej Polsko-Niemieckiej Komisji Podręcznikowej Historyków i Geografów nie byłoby tych czterech znakomych tomów.

Polska Akademia Umiejętności wyróżniając „Europę. Naszą historię” nagradza czterotomowe dzieło, ale przede wszystkim **promuje siłę dialogu i konsekwencji jego prowadzenia**. Ten wymiar naszego projektu odnosi się nie tylko do relacji dwustronnych. Dziś, gdzie za polską wschodnią granicą trwa agresja rosyjska na Ukrainę, gdy rosną w siłę ruchy skrajnie narodowe, dialog jest nowym wyzwaniem i jednocześnie przesłaniem dla Europy.

Dziękuję Komisji PAU do Oceny Podręczników Szkolnych pod kierunkiem profesorów Barbara Płytycz i Karola Sanojcy za wnikliwość i wyobraźnię w wyborze naszego podręcznika.

politic@isppan.waw.pl

<https://twitter.com/isppan>

ul. Polna 18/20
00-625 Warszawa

Prof. dr hab., dr h.c. Robert Traba
Instytut Studiów Politycznych
Polskiej Akademii Nauk
trabarob@gmail.com
ORCID
<https://orcid.org/0000-0002-8229-4342>

Na koniec dziękuję najważniejszym bohaterom dzisiejszej uroczystości: koleżankom i kolegom, którzy brali udział w procesie tworzenia podręcznika. Nigdy nas nie policzyłem, z pewnością jednak w całym procesie wzięło udział ponad 50 osób: nauczycieli, akademickich dydaktyków, uniwersyteckich historyczek i historyków, tłumaczy i tłumaczek. Dzięki profesjonalizmowi Centrum Badań historycznych PAN w Berlinie i Instytutowi im. Georga Eckerta w Brunszwiku oraz harmonijnej współpracy z rządami Polski i Niemiec stworzona została stabilna struktura projektu. Finalny efekt, samo wydawnicze przygotowywanie podręcznika, dopełniły dwa znakomite wydawnictwa: Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne oraz niemieckie Eduversum.
Dziękuję Państwu za uwagę!

Robert Traba

Warszawa 15 czerwca 2024

[Współprzewodniczący Polsko-Niemieckiej Komisji Podręcznikowej 2007-2020;
Współprzewodniczący Rady Ekspertów polsko-niemieckiego projektu „Podręcznik do nauczania historii” 2008-2020]